

Reflexe doporučení z ex-ante evaluace programu SIGMA

reaguje na závěrečnou zprávu z 16. září 2020

Tento dokument obsahuje vypořádání návrhů, připomínek a doporučení ze závěrečné zprávy ex-ante evaluace (hodnocení návrhu programu). V níže uvedené tabulce jsou shrnuta všechna doporučení a jejich vypořádání, vč. reflexe k samotnému souhrnnému hodnocení. Úpravy vyplývající z doporučení byly provedeny v návrhu programu SIGMA a v dokumentu analýza řešené problematiky (dále také podkladová analýza).

Většina doporučení byla akceptována a plně reflektována a přispěla tím ke zvýšení kvality návrhu programu. Část doporučení byla vysvětlena. Jedno doporučení nebylo poskytovatelem akceptováno.

Reflexe souhrnného hodnocení

Souhrnné hodnocení ex-ante evaluátora k 16. 9. 2020

Záměrem programu SIGMA je zajistit větší stabilitu a předvídatelnost systému podpory aplikovaného výzkumu a inovací a zvýšit jeho flexibilitu, konsolidovat v současnosti rozsáhlé programové portfolio TA ČR a zjednodušit administraci programů. Dále je třeba ocenit, že TA ČR předkládá program s dostatečným časovým předstihem před začátkem jeho realizace.

Cíle programu jsou v souladu s českými vládními strategickými a koncepčními materiály pro oblast výzkumu, vývoje a inovací. Program SIGMA z větší části navazuje na předcházející programy TA ČR, které byly v dříve provedených evaluacích vyhodnoceny jako užitečné a potřebné nástroje.

Předložený program SIGMA, jeho cíle a způsob implementace však není dostatečně popsán a vysvětlen, ať už v samotném programu nebo v podkladové analýze. Program SIGMA nebyl zatím dostatečně projednán se všemi relevantními zainteresovanými stranami, což je vzhledem k jeho plánovanému rozpočtu a délce trvání výrazný nedostatek. Zejména z těchto důvodů není program v současné podobě zatím připraven k realizaci.

Reflexe TA ČR k souhrnnému hodnocení

Návrh programu SIGMA je od počátku koncipován tak, aby tvořil rámec pro podporu aplikovaného výzkumu a inovací na dalších 14 let, a to zejména pro oblasti podpory vycházející ze současných programů TA ČR, které zastřešuje, a také pro podporu nových typů intervencí a v současné době nepredikovatelných výzkumných potřeb. Je navržen s cílem zrychlit a zjednodušit vyhlašování veřejných soutěží a umožnit potřebnou flexibilitu při realizaci aktivit v průběhu celého období trvání programu. Vzniká tím nástroj poskytování účelové podpory v oblasti aplikovaného výzkumu a inovací, který umožní variabilně, rychle a efektivně reagovat nejen na aktuálně vznikající potřeby společnosti a hospodářství, ale bude také výrazně a komplexně napomáhat k naplňování cílů národních i regionálních strategií. V současném fragmentovaném systému, složeném z řady programů podpory VaVal, kdy je každý z nich limitován řadou specifických podmínek, je navrhovaný způsob poskytování podpory obtížně realizovatelný.

Zpracování návrhu programu SIGMA (vč. analýzy řešené problematiky) probíhá od června roku 2019. Průběžně byl návrh programu konzultován s výzkumnou radou TA ČR, jejímiž členy jsou také zástupci některých resortů a současně byl představen České konferenci rektorů v říjnu 2020. Postupně byl návrh programu konzultován se zástupci několika krajů, aby TA ČR ověřila potenciální zájem o takový návrh programu. Zástupci TA ČR taktéž diskutovali pracovní verzi návrhu programu s vybranými členy Rady pro výzkum, vývoj a inovace. TA ČR do konce roku 2020 plánuje představit návrh programu dalším relevantním aktérům (Akademii věd ČR, Svazu průmyslu a dopravy ČR), jak je uvedeno detailněji níže v textu vypořádání.

K nastavení způsobu implementace poskytovatel uvádí, že vyhlášení prvních veřejných soutěží z programu SIGMA se předpokládá v roce 2022. Z tohoto důvodu má poskytovatel za to, že existuje dostatečný prostor na nastavení způsobu implementace jednotlivých dílčích cílů vč. mechanismu vyhlašování veřejných soutěží dle aktuálních podmínek a připravit tak program k efektivní realizaci.

Vypořádání připomínek ex-ante evaluace

Evaluační otázka	Doporučení k 16. 9. 2020	Reflexe doporučení v programu SIGMA/ Analýze řešené problematiky
EO 1: Může program prostřednictvím veřejných soutěží v budoucnu efektivně a adekvátně reagovat na nové potřeby a výzvy?	1. Dle uvedených připomínek upřesnit způsob realizace dílčího cíle 1 Aktuální a tematické výzvy, mechanismy vyhlašování veřejných soutěží, způsobu průběžného zjišťování potřeb a priorit a zajištění jejich souladu se strategickými dokumenty a jinými programy podpory VaVal.	Vysvětleno. Způsob realizace dílčího cíle 1, stejně tak jako dalších dílčích cílů, bude předmětem navazujících kroků. Návrh programu SIGMA je připravován dostatečně dopředu a z větší části absorbuje aktivity ze současných programů TA ČR. Při přípravě způsobu realizace bude řešen zejm. mechanismus vyhlašování veřejných soutěží (dále také VS) – způsob tvorby harmonogramu; způsob výběru témat a zaměření jednotlivých VS; způsob podpory aktuálních/nečekaných výzkumných potřeb v dílčím cíli 1. Při přípravě budou brány v potaz připomínky ex-ante evaluátora, a to zejména ve věci zajištění prostoru pro podporu aktuálních potřeb a souladu se strategickými dokumenty. Podpora z programu SIGMA nebude směřovat na cíle a aktivity, které jsou plánovány v resortních a operačních programech. Obecně platí, že pokud bude aktuální potřeba řešena resortními či operačními programy a jejich parametry umožní dané aktuální téma podpořit, nebude se v programu SIGMA na toto téma vyhlašovat VS. Tato koordinace bude probíhat ad hoc.
EO 2: Zahrnuje program adekvátní opatření pro řešení specifických regionálních potřeb, problémů a výzev, které jednotlivé regionální inovační systémy v Česku mají?	2. Projednat záměr podpory regionálního VaV zejména se zástupci samotných krajů a regionálních inovačních center, zjistit jejich potřeby a náměty na možnou formu této podpory a spolupráce.	Akceptováno. Poskytovatel plánuje zaměření programu představit zástupcům Asociace krajů ČR. Zároveň jim, a dalším zainteresovaným aktérům, bude nabídnuta možnost participace na přípravě parametrů pro efektivní implementaci dílčího cíle 6 Výzkum a inovace v regionech. Záměrem je mj. zjistit jejich potřeby a náměty na možnou formu financování aktivit v tomto dílčím cíli.
	3. Diskutovat tento záměr také s MPO a MŠMT s ohledem na implementaci Národní RIS3 strategie.	Akceptováno. S ohledem na implementaci Národní RIS3 strategie projedná poskytovatel plánovanou podporu aktivit VaVal v regionech také se zástupci MPO a MŠMT.
	4. Na základě těchto jednání rozpracovat ve větší míře detailu samotný dílčí cíl i způsob jeho naplnění a implementace, včetně způsobu (mechanismu) spolupráce s kraji a způsobu spolufinancování ze strany krajů.	Akceptováno. Poskytovatel si je vědom, že způsob implementace dílčího cíle 6 není v době zpracování ex-ante evaluace detailně rozpracován. Viz odpověď na evaluační otázku č. 1 a 2. Zároveň poskytovatel sděluje, že plánuje vyhlásit veřejnou soutěž naplňující zmiňovaný dílčí cíl až v době, kdy budou konkrétní potřeby diskutovány a mechanismus spolufinancování ze strany krajů blíže specifikován a optimálně nastaven.

EO 3: Jak byly při koncipování programu využity informace z evaluací předchozích programů TA ČR a jak byly využity zkušenosti získané z jejich implementace?	Bez doporučení.	--
EO 4: Jsou očekávané přímé a nepřímé dopady na sociální a ekonomický vývoj Česka adekvátní?	5. Dopracovat kapitulu 18 Očekávané přínosy programu, doplnit přínosy a dopady jednotlivých dílčích cílů. Strukturovat text na přínosy a dopady dle hlavního cíle i jednotlivých dílčích cílů.	Akceptováno. Kapitola byla upravena. V současném návrhu programu je tato kapitola k nalezení pod číslem 17. Poskytovatel doplnil přínosy a dopady jednotlivých dílčích cílů, které jsou souhrnně uvedeny v textu kapitoly. Na úrovni programu jsou tak přínosy a dopady členěny nikoliv podle jednotlivých cílů, ale dle oblastí, které ovlivní: 1) ekonomické; 2) společenské a 3) podpora VaVal v Česku. Toto členění je také v souladu s intervenční logikou.
EO 5: Do jaké míry je hlavní cíl programu a jeho celkové nastavení v souladu se světovými trendy nastavení podpůrných programů v oblasti VaVal?	6. Přesunout kapitolu 15 programu Srovnání současného stavu v Česku a zahraničí na úplný závěr programu.	Akceptováno. Kapitola byla přesunuta dle doporučení.
EO 6: Do jaké míry jsou dílčí cíle a tzv. "dimenze" programu SIGMA relevantní, srozumitelné a realizovatelné?	7. Zahrnout do přípravy programu všechny relevantní aktéry (RVVI, klíčové resorty, kraje, podniky, výzkumné organizace), zjistit jejich očekávání a potřeby a následně dopracovat program, způsob jeho implementace, případně podkladovou analýzu.	Částečně akceptováno. Jak již bylo zmíněno, program je koncipován v první etapě jako zastřešující program pro některé současné programy TA ČR. V této etapě nenavrhuje tedy žádné nové oblasti podpory, které by bylo nutno detailně projednat. V době přípravy byl návrh programu SIGMA diskutován s výzkumnou radou TA ČR, konzultován se zástupci RVVI, také se zástupci několika krajů a představen České konferenci rektorů. Do konce roku plánuje poskytovatel představit zaměření programu dalším partnerům (zejm. Akademii věd ČR, Svazu průmyslu a dopravy ČR).
	8. V podkladové analýze rozpracovat dílčí cíle, více vysvětlit čeho a jak má být dosaženo (včetně způsobu jejich implementace).	Akceptováno. Obsah a záměr dílčích cílů jsou nyní více rozpracovány v podkladové analýze vč. datového podkladu. Vyhlášení prvních veřejných soutěží je plánováno na rok 2022, proto má poskytovatel za to, že existuje dostatečný prostor na nastavení způsobu implementace jednotlivých dílčích cílů, vč. mechanismu vyhlašování veřejných soutěží.
	9. Upravit text vztahující se k dílčím cílům tak, aby neobsahoval nejasné a nesrozumitelné formulace.	Akceptováno. Text dílčích cílů byl dle připomínek upraven.

	<p>10. Přesunout text z kapitoly 7 Hlavní cíl programu (odstavec začínající „Naplnění hlavního cíle programu...“ a končící „...ve formě celospolečenských dopadů“) do kapitoly 18 Očekávané přínosy programu.</p>	Neakceptováno. Dle poskytovatele text navazuje na hlavní cíl.
	<p>11. V podkladové analýze vysvětlit a srozumitelně popsat základní parametry k vyhlášení veřejných soutěží uvedené v kapitole 9 Způsob realizace programu.</p>	Částečně akceptováno. V podkladové analýze je doplněno odůvodnění intenzity podpory. Další parametry jsou v návrhu programu uvedeny jako indikativní a budou vždy odůvodněny a vysvětleny na úrovni veřejné soutěže, a to v souladu s jejím zaměřením.
	<p>12. V kapitole 9 Způsob realizace programu upravit některé méně srozumitelné formulace a přesunout text týkající se nedotačních finančních nástrojů do podkladové analýzy. Do tabulky Základní parametry k vyhlášení veřejných soutěží doplnit názvy dílčích cílů.</p>	Akceptováno. Nejasné formulace v kap. 9 byly dle doporučení upraveny, text “v závislosti na schválení změny zákona o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací mohou být v programu využity rovněž nedotační finanční nástroje” byl přesunut do podkladové analýzy. Dále byly do tabulky Základní parametry k vyhlášení veřejných soutěží doplněny názvy dílčích cílů pro snadnější orientaci.
	<p>13. V podkladové analýze vysvětlit a zdůvodnit zvolenou průměrnou intenzitu podpory na projekt v rámci celého programu i v rámci jednotlivých dílčích cílů.</p>	Akceptováno. Kapitola 7.2 v podkladové analýze byla doplněna o zdůvodnění zvolené intenzity podpory v rámci dílčích cílů. V kontextu celého programu je upravena, popsána a vysvětlena předpokládaná intenzita podpory na program.
EO 7: Plánuje a poskytuje program SIGMA prostor pro specifické a měřitelné nastavení cílů veřejných soutěží?	<p>14. Upřesnit, co se myslí „cílem veřejné soutěže“, kdy, jak a kým budou definovány, jak budou provázány na cíle programu SIGMA a jak budou tyto cíle vyhodnocovány.</p>	Vysvětleno. Po úpravě struktury programu, která proběhla ve spolupráci s ex-ante evaluátorem, byla formulace “cíle veřejné soutěže” nahrazena dílčími cíli. Tudíž veřejné soutěže budou svým zaměřením naplňovat stanovené dílčí cíle návrhu programu a na úrovni veřejných soutěží již další cíle stanovovány nebudou.
EO 8: Do jaké míry je s danou finanční alokací programu možné dosáhnout jeho cílů?	<p>15. V souladu s požadavky zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků doplnit do tabulky 2 Výdaje na program SIGMA celkové výdaje na program a z toho</p>	Částečně akceptováno. Tabulka celkových výdajů programu zahrnuje plánované požadavky na státní rozpočet a předpokládané ostatní výdaje na spolufinancování programu, které zahrnují jak soukromé zdroje, tak i další veřejné zdroje. Konkrétní výše příspěvku od jednotlivých krajů

	výdaje z veřejných prostředků, s uvedením výdajů státního rozpočtu. Kromě neveřejných prostředků by tak dle názoru autora ex-ante evaluace měly být vyčísleny i prostředky krajů, které mají být na realizaci programu a jeho dílčího cíle 6 vynaloženy.	v době přípravy programu není stanovena a bude diskutována se zástupci krajů v návazných krocích.
EO 9: Do jaké míry jsou cíle programu v souladu (synergické) se strategickými a koncepčními materiály v oblasti VaVal v Česku?	16. V kapitole 3 podkladové analýzy Srovnání s národními programy doplnit výsledky rešerše programů o její vyhodnocení a závěry.	Akceptováno. Kapitola 3 byla rozšířena o vyhodnocení a závěry vyplývající z tabulky srovnání s národními programy v Česku. Podmínky týkající se požadavku k zajištění otevřeného přístupu k výsledkům VaVal financovaných z veřejných prostředků budou specifikovány až v zadávací dokumentaci.
EO 10: Jsou definované druhy výsledků v souladu s plánovanými cíli a aktivitami programu?	17. Zpřesnit a zkrátit text kapitoly dle uvedených připomínek.	Akceptováno. Byly vypuštěny některé nadbytečné formulace a text byl pro lepší orientaci přestrukturován.
EO 11: Do jaké míry je intervenční logika programu úplná, srozumitelná a adekvátní k celkovému nastavení programu?	18. Obsahově sjednotit a sladit intervenční logiku s příslušnými kapitolami programu, zejména s kapitolou 17 Očekávané výsledky programu, kapitolou 18 Očekávané přínosy programu a kapitolou 20 Kritéria splnění cílů programu.	Akceptováno. Zmíněné kapitoly byly obsahově sjednoceny s intervenční logikou tak, že na sebe adekvátně navazují.
	19. Zjednodušit text intervenční logiky a přeformulovat ho tak, aby byl pro čtenáře srozumitelnější.	Akceptováno. Text intervenční logiky byl přeformulován v duchu doporučení.
	20. Uvést schéma intervenční logiky v příslušné kapitole podkladové analýzy.	Akceptováno. Schéma intervenční logiky bylo doplněno do příslušné kapitoly intervenční logiky.
EO 12: Do jaké míry jsou monitorovací indikátory jasné, srozumitelné a adekvátní vzhledem k zaměření programu? Jaká je vypovídací schopnost indikátorů ve vztahu k cílům a aktivitám programu?	21. Upravit soustavu indikátorů dle uvedených připomínek: <ul style="list-style-type: none">• sledovat kvantitativní indikátory hlavního cíle i u jednotlivých dílčích cílů	Akceptováno. Do podkladové analýzy byla doplněna kapitola 8 obsahující souhrnnou tabulku s popisem výpočtu cílových hodnot, výpočtu indikátorů a zdroj dat jejich naplňování. Do textu podkladové analýzy byla doplněna informace o sledování indikátorů pro hlavní i dílčí cíle programu. Byla upravena definice kvalitativního indikátoru dílčího cíle 2 Výsledky užitě v praxi. Časové hledisko naplnění indikátorů nebude uvedeno v textu

	<ul style="list-style-type: none"> • upravit definici kvalitativního indikátoru dílčího cíle 2 Výsledky užitě v praxi • upravit časové hledisko, kdy bude možné sestavit indikátory, zejména u kvalitativních indikátorů 	programu ani v podkladové analýze, protože se jedná pouze o doplňující informaci. Převážná většina indikátorů bude naplňována průběžně.
EO 13: Jsou vyčíslené cílové hodnoty indikátorů výstupu a indikátorů výsledku/dopadu realistické s ohledem na plánovanou výši podpory a zaměření intervencí?	22. V návaznosti na dopracování programu (viz doporučení 7–11) revidovat a upřesnit cílové hodnoty indikátorů.	Akceptováno. Cílová hodnota indikátoru "Dosažené výsledky" snížena na 38250. Cílová hodnota indikátoru "Počet zapojených organizací (unikátně) zapojených v regionu (s inovačním centrem)" zvýšena na 300. Tabulka indikátorů, obsahující mj. i způsob stanovení cílových hodnot, byla doplněna do podkladové analýzy.
EO 14: Je způsob zjištění hodnot indikátorů a s tím spojené očekávatelné náklady adekvátní?	Bez doporučení.	--
EO 15: Jsou vhodně nastaveny postupy pro evaluační činnost?	Bez doporučení.	--
EO 16: Je navržený indikativní evaluační plán dostatečný, zejména z pohledu relevance navrhovaných činností, dostupnosti dat, časového rámce?	23. Upravit indikativní evaluační plán a nastavit systém zjednodušených průběžných hodnocení realizovaných nikoliv po každé veřejné soutěži, ale jednou ročně.	Částečně akceptováno. Smyslem zjednodušených komentovaných monitoringů bude poskytnout rychlou zpětnou vazbu k realizovaným veřejným soutěžím. V návaznosti na doporučení evaluátora bylo rozhodnuto, že do první plné průběžné zprávy (tj. první 3 roky) budou komentované monitorinky prováděny po každé VS a v případě, že by průběžná evaluace potvrdila současnou obavu ex-ante evaluátora ohledně kapacit a nadměrné časové náročnosti, bude zaveden systém zjednodušených komentovaných monitoringů pouze jednou ročně.
EO 17: Do jaké míry je implementační struktura programu jasně popsána a připravena pro spuštění programu?	24. Zrevidovat kapacitu kanceláře TA ČR implementovat program zejména s ohledem na jeho rozsah, předpokládaný počet realizovaných veřejných soutěží a počet administrovaných projektů.	Akceptováno. Poskytovatel v rámci přípravy implementace provede revizi stávajících kapacit a porovná ho s nastaveným způsobem implementace programu. Na základě toho bude poskytovatel klást důraz na zajištění dostatečných kapacit pro hladkou a efektivní implementaci programu SIGMA po celou dobu jeho trvání.